OGLAŠAJTE V NAJBOLJŠEM SLOVENSKEM ČASOPISU
★
Izvršujemo vsakovrstne tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY
NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN THE BEST SLOVENE NEWSPAPER
★
Commercial Printing of All Kinds

VOL. XXXVII.—LETO XXXVII. CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), MARCH 23, 1954 ŠTEVILKA (NUMBER) 57

RAZNE VESTI S SVETA

V Rimu so se zbrali študentje in hoteli organizirati manifestacijo, namenjeno Trstu, da se Trst čimpreje priključi Italiji. Policija je študente razgnala.

—

V Tokiju je prispelo ameriško letalo, ki je prineslo zdravila za tiste, ki so bili vsled zadnje eksplozije vodikove bombe doseženi po radijo aktivnih žarkih in opečeni. Zdravniki v Tokijo so danes trdili, da je problem ta, kako obvarovati znotranjost telesa pred nevarnimi vplivi teh žarkov. V Tokiju se je danes iznesla trditev, da so se posledice eksplozije na Bikinih čutile 1600 milj daleč.

—

V Washingtonu so postavili sledeči račun. Če bi se izvršil napad z atomsko bombo na Belo hišo ali v njeno bližino, bi bilo predvidoma 14,500 mrtvih, 37,500 pa ranjenih v območju 12 milj.

—

Podjetje Republic Steel v Massilonu, Ohio, je odpustilo nadaljnih 300 delavcev. Dosedaj skupno 1,800. V Cantonu pa je bilo skupno odpuščenih 2,800 delavcev.

—

V malem mestecu Deshler blizu Napoleon, O., je prišlo do družinske tragedije. Voznik George Wolfe je do smrti ustrelil svojo 15-letni hčerko Lucille, obstrelil ženo in sina in samega sebe. Razlog—družinski spori, ker da so sosedovi otroci hodili gledat televizijske predstave, žena pa je njim posvetila več pozornosti kot njemu in lastnim otrokom. Oblasti ga bodo postavile pod obtožbo umora prvega reda, če bo okreval.

—

Cene kavi so v porastu. Na drobno se je cena kavi pri funtu dvigala od $1.07 do $1.09 in poskočila na $1.15. Ni pa še nobenega izgleda, da bi bila ta cena ustaljena.

—

Jimmy Roosevelt, sin pokojnega predsednika Franklina Roosevelta, je kandidat za kongres v Los Angelesu. Izbrala ga je demokratska stranka. Jimmy pa je napovedal, da bo kandidiral tudi na republikanski listi.

WHISKY ZA PREHLAD

V Clevelandu se nahaja znani angleški znanstvenik Alexander Fleming, ki je odkril čudežno zdravilo penicilin. V sredo bo govoril v Public Hall. Povprašan, kaj je najboljše zdravilo zoper prehlad, je Fleming odgovoril: "Precejšnja čaša vročega dobrega whiskya."

Sestanek šivalnega kluba

Članice šivalnega kluba Progresivnih Slovenk krožka št. 2 imajo svoj sestanek v sredo popoldne ob 1. uri na domu Mici Krašovec na 1116 E. 74 St. Vabi se vse članice, ki se zanimajo, da pridejo.

KDO JE GOVORIL RESNICO-- IN KDO JE LAGAL?

WASHINGTON, 23. marca—Danes se začne politično najvažnejše razpravljanje pred senatnim odborom McCarthya. Gre za to, kaj je resnice na obtožbah vojaškega poveljstva, da je pododbor senatorja McCarthya hotel vplivati na vojaško poveljstvo kam dodeliti rekrutirane vojake. Zadeva je v zvezi v dvema mladima odvetnikoma Cohn in Shine, ki sta imela službo pri tem pododboru. Ko je bil David Shine poklican k vojakom, naj bi bil Roy Cohn v imenu McCarthya zahteval, da gre Shine na tisto mesto, kakor je McCarthy predlagal, odnosno, da Shine kot ljubljenec senatorja brez nadaljnega postane častnik.

Senator McCarthy je trdil in še vedno trdi, da je vse to poročilo zlagano. Na današnjem razpravljanju se bo pričalo pod prisego, uporabila pa tudi vsa tehnična preiskovalna sredstva. Gre za pravi dvoboj med senatorjem McCarthyem in tajnikom za kopno vojsko Stevensom. Bolje rečeno med McCarthyem in vojaškim poveljstvom, za katerim stoji tudi Bela hiša.

McCarthy in Eisenhower

Senator McCarthy je bil zadnje dni na agitacijskem potovanju po ameriškem srednjem zapadu. Zadnji nastop je imel v Oklahomi, kjer je opisal svoje odnošaje do predsednika Eisenhowerja. McCarthy je ubral, zavedajoč se popularnosti Eisenhowerja, posebno taktiko, da je o Eisenhowerju trdil, da je njegov osebni prijatelj, on pa da popolnoma odobrava Eisenhowerjevo politiko in program. McCarthy se je skrbno izognil kakim napadom na Eisenhowerja.

Kljub temu pa se je McCarthy moral udati, vsaj kolikor gre za njegov pododbor. Za to razpravljanje je moral odložiti predsedstvo odbora. Sam se je ponudil za pričo, ki naj izpove, kar ve o Cohnu in Stevensu ter Shineju, pod prisego.

Glede vloge McCarthya pri tem zaslišanju se je vnela prava pravda. Senator Knowland, ki je vodja republikancev v senatu, je nastopil enostavno za to, da naj McCarthy sploh ne nastopi kot priča.

McCarthy je zahteval za sebe pravico pričevanja, obenem pa tudi pravico, da bo sam stavljal vprašanja na druge zaslišane priče. Ta zadnja zahteva je samolastna in bije v obraz vsakemu pojmu o nepristranosti prič. Predsednik odbora, za katerega gre, kakor tudi člani, imajo pravico, da stavijo vprašanja na priče. Čim pa je nekdo pred istim odborom le priča, je njegova dolžnost izpolnjena, kakor hitro je pričal, nič več, nič manj.

Cerkev zoper McCarthya

V katedralah tako v Washingtonu, kakor v New Yorku sta nastopila dva znana protestantovska duhovnika, ki sta se pečala z osebnostjo McCarthya in McCarthyzmom. Njegove metode sta označila za zlo, ugotovila pa tudi, da McCarthy uživa aktivno podporo vsaj tretjine ameriškega prebivalstva. Dalje—da je naloga pobijati McCarthyzem med ameriškimi cerkvenimi organizacijami padla na cerkve, ki so izven rimokatoliške cerkve, torej izven Rima. Oba pridigarja sta se čudila nad molčečnostjo predstavnikov rimokatoliške cerkve, ko gre za pobijanje McCarthyzma.

(V tej zvezi naj omenimo, da je tudi ameriško judovstvo zoper McCarthyzem. Vsi dosedanji znaki pa kažejo, da je rimokatoliška cerkev za McCarthya. Newyorški kardinal Spellman je tako izjavo svoječasno tudi podal.)

McCarthy—ali gre v Kanado?

Kanadski ministrski predsednik Laurent je dejal, da njegova vlada formalno sicer ne bo protestirala proti temu, da pride McCarthy v Toronto, upa pa, da se vsak ameriški državljan lahko zaveda delikatnosti položaja in primernosti McCarthyevega prihoda v Kanado.

Zlati rudniki v Sibiriji

TOKIO, 22. marca—Trije Japonci so se vrnili iz ruskega vojnega ujetništva in so objavili v japonskem listu "Sangyo Keizai" vest, da so v severovzhodnih krajih Sibirije na prostoru, ki je tako velik kakor cela površina japonskega otočja, odkrili velike zlate rudnike. Ti Japonci so ponovili strokovno mnenje ruskega inženirja, ki da je tole: Če se bodo vsi ti rudniki izkoristili, bo sovjetska produkcija zlata velika, da bo povzročila na svetovnem zlatem trgu pravo zmešnjavo.

Luce v Parizu

PARIZ, 22. marca—Ameriška poslankinja v Rimu ga. Clare Boothe Luce je z letalom prispela v Pariz. Značilna je bila njena izjava, ki jo je dala ob prihodu, da bo namreč ostala v Parizu cel teden dni. O njej so se bile razširile vesti, da je sita Rima in da se poteguje za ameriško poslankinjo v Franciji.

Čitalnica S.D.D.

Čitalničarje čitalnice Slov. del. doma na Waterloo Rd. se opozarja, da se vrši redna seja v sredo, 24. marca v navadnih prostorih. Bliža se 30-letnica obstoja čitalnice in odbor želi, da bi se to proslavilo na približno enako slovesen način kot se je obhajalo 25-letnico. Vabi se vse, ki se zanimajo za obstoj čitalnice, da pridejo jutri večer na sejo.

UBOGI ANGLEŠKI POSLANCI

Ameriški kongresnik dobiva sedaj $15,000 plače. Stavljen je predlog, da se ta plača zviša na $27,500. Kanadski poslanci dobijo za zasedanje parlamenta $10,000. In poslanci nekdaj mogočne Velike Britanije?

Na leto dobijo v dolarski valuti $2,800. Če se odštejejo vsi izdatki z davki vred, ki so sami na sebi nujni, niso pa v nobeni zvezi z vzdrževanjem življenja kot takega, pride angleškemu poslancu čistega — 35 centov na uro. O poslancih v Veliki Britaniji govorijo, da so najnižje plačani strokovni delavci. Kako pa sploh živijo?

Nekateri lezejo v dolgove; drugi trošijo svoje prihranke, tretji se vdajajo v usodo in se z družinami vred, če jih imajo, oblačijo kakor pač gre. Nekateri sami pospravljajo svojo sobo in si sami kuhajo, preživljajo pa se večinoma z neizogibnim angleškim čajem, maslom in slanino.

Britanski parlament šteje 625 poslancev. Vsi niso revni. Svoječasno angleški poslanci sploh niso bili plačani, ker je bilo narodno zastopstvo—čast. Med poslanci je kakih 150, ki so ravnatelji gospodarskih podjetij. Kakih sto je advokatov, 75 jih ima postransko delo, 40 je kmetov, 60 pa takih, ki so uradniki delavskih unij in tudi tam dobivajo plače. 200 pa le ostane takih, ki so odvisni od poslanske plače in so najslabše plačani delavci.

Tudi v Veliki Britaniji gre akcija za tem, da se ti sramotni dohodki zvišajo na leto na $4,200. Finančni minister pa se sprašuje—odkod vzeti denar?

Pogreb dr. Michael F. Omana

Pogreb zdravnika Michael F. Oman, o čigar smrti smo poročali, je bil včeraj zjutraj iz Grdinovega Lake Shore pogrebnega zavoda, 17002 Lake Shore Blvd., v cerkev sv. Križa, ki je bila polna udeležencev pogreba. Takoj po cerkvenih obredih je bilo truplo odpremljeno v rojstni kraj pokojnika v St. Stephen, Minn., kjer se bo pogreb vršil v sredo v družinsko grobnico na pokopališču sv. Štefana.

Pokojni dr. Oman je bil rojen v St. Stephen, Minn., pohajal je univerzo sv. Janeza ter prejel svoj doktorat v zdravništvu v univerzi Minnesote. Služboval je v Charity bolnišnici v Clevelandu in nato otvoril svoj urad v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Ordiniral je nad 30 let. Pred petimi leti je odprl svoj urad v Euclidu. Bil je član zdravniškega štaba nove Euclid-Glenville bolnišnice, za katero je bil aktiven tudi pri zbiranju sredstev za zgradbo. Star je bil 62 let. Tu zapušča soprogo Evelyn, rojena McDonald, tri brate, od katerih je kanonik John J. Oman pri fari sv. Lovrenca v Newburghu, in eno sestro. Truplo so spremili v Minnesoto žena, brat kanonik, svak in svakinja ter nečakinja.

Pozdravi

Iz New Smyrna Beach, Fla., kjer se nahajata preko zime, pozdravljata Mr. in Mrs. Theo. Hartman iz No. Royalton, O. Domov se vrneta okrog 1. aprila.

Z javnimi deli naj se takoj začne-- zahteva ameriško delavstvo

SAMO JAVNA CESTNA DELA BI RABILA DVA MILIJONA MOČI!

WASHINGTON, 22. marca—V svojem gospodarskem programu, o katerem se razpravlja v kongresu, je Eisenhower predlagal, da naj da federalna blagajna posameznim državam 575 do 800 milijonov dolarjev letne podpore in to za gradnjo javnih cest. S prispevki posameznih držav bi bila dosežena vsota $4,000,000,000, namenjena izključno za popravo starih in napravo novih cest. Toda je vprašanje, ali bo ta predlog odobren in kdaj naj se začne z javnimi deli.

Trenotni gospodarski položaj je naslednji:

Priznava se, da je pravih brezposelnih 3,700,000. Na vsakih tisoč delavcev pride 58 delavcev, ki ne delajo. Če se primerja leto 1950, je bilo takrat v februarju 4,700,000 brezposelnih. Pred tremi meseci smo imeli le poldrug milijon brezposelnih. Brezposelnost torej narašča.

Kaj pa poslovni svet? Priznava se, da njegovi upi niso bili izpolnjeni. Deloma je tudi slabo vreme odvrnilo kupovalce od nakupa. Letošnja Velika noč bo za dva tedna kasnejša kot je bila lansko leto. Torej se tudi z velikonočnimi nakupi še ni začelo. Vsled teh opisanih razmer je poslovni svet za osem odstotkov prometa na slabšem kot je bil lansko leto ob istem času. Vse se bo zboljšalo—tako zatrjuje Bela hiša z Eisenhowerjevimi svetovalci.

Problem ameriških cest

Ameriške delavske unije silijo federalno vlado v to, da naj se začne z javnimi deli na cestah. To bi bilo prvo. Če bi se ameriške ceste držale v stanju, ki bi vsaj približno odgovarjalo potrebam današnjega prometa, bi zvezna vlada z državami vred morala določiti 42 milijard dolarjev, s tem pa bi bilo dela za 20 milijard delavnih ur, ali konkretno za dva milijona delavcev skozi dobo petih let.

Vprašanje ameriških cest je zelo aktualno. Že leta 1946 je vozilo po teh cestah 34.4, milijonov motornih vozil, letos jih je že 55 milijonov. Če se bo promet razvijal v današnjem tempu, bo v letu 1960 skoraj nepopisna gneča na ameriških cestah. Motorna vozila rastejo v dobrih desetih letih kar v razmerju 60 odstotkov višje, kot je bilo prejšnje stanje.

Leta 1975 bo na ameriških cestah in ulicah, tako je proračunano, že 80 milijonov prometnih vozil.

Če bi se ustreglo vsem zahtevam današnjega modernega prometa, bi moralo biti na razpolago 42 milijard dolarjev. V bodočih desetih letih bi morala biti na razpolago vsako leto vsota šest milijard dolarjev. Trenotno dajejo ameriške države z zvezno vlado vred v ta namen letno $3,400,000,000. Predsednik Eisenhower, kot smo povdarili, predlaga, da se zadnja vsota poviša letno vsaj na $4,000,000,000.

Od zadnje svetovne vojne do danes je Amerika potrošila za ceste 17 milijard dolarjev, rabi pa še 42 milijard.

Bajeslovne so številke, koliko milj se na leto prevozi po ameriški zemlji. Bajeslovne pa tudi številke, koliko popravil je potrebnih na ameriških cestah in mostovih. Če vzamemo primero deset tisoč mostov, je med temi le dva tisoč takih, ki so sposobni prenašati moderni promet osebnih in tovornih avtomobilov. Mostovi so ali slabi, da težkih avtomobilov sploh ne prenesejo, ali pa so preozki in neuporabni za težke tovorne avtomobile. Na splošno je v Ameriki kar 84,000 takih mostov, ki ne prenašajo brzine današnjega hitrega prometa.

Če vzamemo v poštev le ameriški cestni promet, ki je nujno potreben odpomoči, bi s pametno gradbeno politiko skozi dobo petih let uposlili naenkrat dva milijona delavcev. Taka zaposlitev bi poživila industrije, ki dobavljajo material za javna dela. Neglede na ceste je potreba po javnih delih izkazana tudi na drugih poljih, kakor so uradna poslopja ter javne šole.

PRILETELI SO V SVOBODO

NEW YORK, 22. marca—Danes je posebno letalo, ki ga je dala na razpolago ameriška vlada, pristalo na tukajšnjem letališču in prineslo 68 političnih beguncev iz držav izza železne zavese. Novodošle je sprejel in pozdravil Harold Stassen.—Po posebnem predlogu Eisenhowerja, ki ga je odobril tudi kongres, bi smelo v Ameriko 214,000 antikomunistov. Do sedaj jih je prišlo na podlagi tega programa le šest, 50 pa so dana potna dovoljenja.

V SKUPNO SMRT

MONTEFIASCIONE, Italija, 22. marca—Giacomo Pieretti, star 25 let, je imel zaročenko, 25-letno Eddo Pallota. Njuni starši jima niso dovolili poroke. Z ročno granato sta se razstrelila in pobila.

MNOŽIČNI "HARAKIRI"

MANILA, 22. marca—V neki jami v hribih severozapadno od Manile so našli okostja 300 japonskih vojakov. Računajo s tem, da so vsi ti vojaki v zadnji svetovni vojni vsled vojaških neuspehov Japoncev napravili skupni "harakiri" to je, so si prerezali trebuh.

Koncert "Glasbene matice"

Vstopnice za spomladanski koncert "Glasbene matice" so v predprodaji in se dobe pri članih zbora, v Oražmovi slaščičarni ter pri pevovodji Antonu Schubel, (tel. EX 1-8638). Vstopnice so po $1.00, $1.50 in $2.00.

Seja trgovske organizacije

Nocoj ob osmih se vrši redna seja trgovske organizacije St. Clair Business Association v dvorani št. 2 Slov. nar. doma na St. Clair Ave. Vabi se vse trgovce in profesionalce v naselbini na udeležbo.

Častno odpuščen

Častno je bil odpuščen od vojakov nadporočnik Tony Stanich, sin poznanih Mr. in Mrs. Tony Stanich, ki vodijo grocerijsko trgovino na 1255 Norwood Rd. Pozdravljen zopet v civilnem življenju!

Popravek

Mr. Frank Dacar se nahaja v Woman's bolnišnici in ne v Euclid-Glenville bolnišnici, kakor je bilo včeraj poročano. Prijatelji ga lahko obiščejo v sobi št. 533.

SPRIČEVALO NEMŠKE ŽILAVOSTI

FRANKFURT, Nemčija, 22. marca—Obnova Zapadne Nemčije je spričevalo o nemški žilavosti, za zunanji svet pa dokaz, s kakim narodom ima opraviti.

V zadnji svetovni vojni je mesto Frankfurt ob Renu napadlo dva tisoč zavezniških bombnikov. Ob tem napadu je bilo razdejano središče mesta. Okrog tisoč je bilo človeških žrtev. Od oktobra 1943 do marca 1945 je bilo mesto 33 krat bombardirano, človeških žrtev je bilo skupno 5,559. Razvaline, tako so zračunali, so znašale 13 milijonov kubičnih vatlov. 80 tisoč stanovanj je bilo porušenih, polovica javnih poslopij in šol stavljenih izven porabe.

Mesto Frankfurt je imelo v letu 1939 550,000 prebivalstva. Neposredno po vojni 290,000, sedaj že 600,000. Mesto samo se je popravilo, moderniziralo in je skoraj zbrisalo spomine na vojno. Tudi gospodarsko življenje je v popolnem razmahu.

Družinsko življenje pada

Dočim se Zapadna Nemčija gospodarsko dviga, je moral pravosodni minister vlade v Bonnu javno priznati, da družinsko življenje pada. Pada število rojstev, viša pa se število razporok. V zadnjih treh letih je 200,000 nemških otrok vsled razporok staršev izgubilo vzgojo v družini. Če ne bo dviga rojstev, potem bo leta 1980 60 odstotkov Nemcev, ki bodo stari nad 65 let, z drugimi besedami, bo premalo mladine in premalo rodu v zrelih letih. Pravosodni minister nemške vlade je nastopil tudi zoper ameriške filme iz Hollywooda, ki prednašajo razne škandale v zvezi z razporokami.

(V Nemčiji imajo posebno skrb z nezakonskimi otroci, katerih očetje so ameriški vojaki črnci, ki služijo vojsko v Nemčiji.)

ZOPER BIROKRACIJO V RUSIJI

MOSKVA, 22. marca — List "Pravda," ki je glavno glasilo sovjetske komunistične stranke, objavlja članek Nikite Kruščeva, šefa stranke, v katerem kritizira sovjetske gospodarske ministre, ki naj bi dali ruskemu prebivalstvu več hrane in obleke. V resnici pa temu ni tako in Kruščev dela ministre osebno odgovorne za položaj kot je. Z imeni sta napadena minister za kmetijstvo in minister za upravo državnih kmetij. Oba sta se izkazala kot nesposobna, oba sta uganjala le birokratizem. Oba sta se izkazala kot slaba organizatorja in kratkovidna politika. Oba se nista ozirala na poziv predsednika vlade Georgia Malenkova, da se dvigne ruska kmetijska produkcija.

Izvajanja Kruščeva je prinesel tudi moskovski radio in ni izključeno, da bosta ministra morala iti iz vlade.

Vile rojenice

Vile rojenice so se zglasile pri Mr. in Mrs. Matt Zabukovec v Wickliffe, O., in jima pustile v spomin krepkega sinčka-drugorojenca, kateremu so dali ime Jeffrey Edward. Tako sta postala poznana Mr. in Mrs. Matt Zabukovec iz 1290 E. 170 St. sedmič stari oče in stara mama. Čestitamo!

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HEnderson 1-5311 — HEnderson 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES — (CENE NAROČNINI)

By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):

For One Year—(Za eno leto)	$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev)	6.00
For Three Months—(Za tri mesece)	4.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):

For One Year—(Za eno leto)	$12.00
For Six Months—(Za šest mesecev)	7.00
For Three Months—(Za tri mesece)	4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

ZNANOST JE MEDNARODNA!

Ko gre za Sovjetsko zvezo v zvezi z atomsko bombo naj bomo na jasnem v prvi osnovni točki, to je, ali je svetovna znanost res nekaj tajnega. Ali naj bo atomska znanost omejena na narodnost, na plemena, na razne ideologije?

Mi smo bili tekom zgodovine priča raznim važnim znanstvenim dogodkom. Znanstveniki po svetu tekmujejo, kako bi čim bolj na široko in na globoko odkrili naravo, kako bi nadalje dali naravo in njene moči v službo človeku, da bi lažje živel. V tem pogledu je bila v zadnjem stoletju znanost na polju kemije prava dobrotnica. Vzemimo na primer delo francoskega znanstvenika Pasteurja, čigar ime je prešlo v splošno govorico v zvezi s "pasteurizacijo" mleka. Dalje—stekli psi so grizli, odkar pomni naša zgodovina. Kako se ubraniti posledic ugriza, je iznašel sredstvo Pasteur. Na polju človeškega zdravja prihajamo do zaključka, da se v državah z močno civilizacijo življenje podaljšuje. V Ameriki se je radi iznajdbe penicilina zmanjšala umrljivost v letih 1937-1952 za celih 15 odstotkov. Zahrbtna jetika je v istem času podlegla novim medicinskim sredstvom in pobira danes pri nas v Ameriki kar za 58 odstotkov manj svojih žrtev. In če gremo po tej poti naprej? Posledice si predstavljajmo sami.

Toda povdarek je na tem, da znanost ne pozna kitajskega zidu. Na Švedskem imajo znano Nobelovo ustanovo. Nobel je slučajno iznašel dinamit, ko je neka ladja, natovorjena s krompirjem, na poti iz Evrope v Južno Ameriko vsled raznih kemičnih procesov v tem krompirju, eksplodirala. Nobel je s svojo iznajdbo "dinamita" nabral ogromno premoženje, katerega je posvetil tako imenovani Nobelovi ustanovi, katera letno poklanja svetovnim znanstvenikom, iznajditeljem, velikim pisateljem in drugim duhovnim delavcem nagrade za najboljše delo, s svojega polja. Že samo dejstvo, da se objavi, zakaj in komu se je nagrada podelila, pomeni, da gre ime nagrajenca in njegovega dela po vsem svetu.

V svetu izhaja na tisoče raznih strokovnih glasil, ki se pečajo z znanstvenimi vprašanji. Ta dela gredo iz rok v roke, iz države v državo, med narode, med države! Kako naj bo torej znanost z vsemi svojimi posledicami omejena?

Vzemimo televizijo. Brez dvoma je najbolj razširjena v Združenih državah. S tem pa še ni rečeno, da bi principi televizije ne bi bili poznani drugod. Tudi v mali in gospodarsko šibki Jugoslaviji se pečajo s poskusi lastne televizijske produkcije!

In polje atomske energije? Ali je ameriška predpravica, da si to iznajdbo lasti? Predno damo na to vprašanje odgovor, naj takoj pojasnimo, da naša izvajanja slonijo na ugotovitvah, ki jih je dala ameriška komisija za raziskovanje atomske energije, odnosno predsednika te komisije Bush in Dean. Ker gre za uradne podatke, te ugotovitve ne bodo sporne. Kaj pravijo?

Da so bili Evropejci tisti, ki so postavili principe atomske energije. Ta znanost ni najnovejšega datuma, marveč sega nazaj že proti koncu prejšnjega stoletja. Na njej so odlično sodelovali Francozi (da imenujemo le ime Curie), Angleži, Danci, tudi Rusi, predvsem pa Nemci, čeprav po večini judovskega pokolenja. Naj ne izpustimo tudi Italijana Fermi, ki je z atomskimi poskusi začel že leta 1934, odlično pa sodeloval kot profesor v Chicagu pri sestavi atomske bombe v Ameriki. Ali ni to jasna slika znanosti kot mednarodne lastnine?

Še nekaj! Povdarili smo, da gre na tem polju za znanstvenike, ki so po večini judovskega pokolenja. Lahko si zastavimo zelo interesantno vprašanje, marveč: Če bi bili ti znanstveniki, po pokolenju Judje, ostali doma, kaj bi bila posledica, če se samo vprašamo o zmagi in porazu v zadnji svetovni vojni? Znanje, ki je služilo pri iznajdbi atomske bombe je prišlo iz Evrope! Italijan Fermi je moral pobegniti pred Mussolinijem, kakor je pobegnil Einstein s svojimi judovskimi tovariši pred Hitlerjem! Bila je rasistična politika nacistične Nemčije, ki je v svoji kratkovidnosti dala Ameriki prvenstvo v tekmi za atomsko bombo!

L. Č.

UREDNIKOVA POŠTA

Poročilo kampanje Slivarske fare

CLEVELAND, Ohio — Tem potom želim sporočiti o prispevkih, ki sem jih prejela do danes za cerkvene orglje v Slivju.

Po $10 so darovali: Martin in Paulina Vatovec, Frances Lukač in družina Ban iz Newburga.

Po $8: Malka Stautigar-Gerk.

Po $5: Frances Zakrajšek, Anton Vatovec, Mary Lukač, Martin in Kristina Skočaj, Rozi Poje, Frank Mezgec, Joe in Jennie Bartol, Gašper Segulin, Andy Hrvatin, Joseph Zadnik, Malka Gerk ml., Mary Pornatt iz Wisc., Rozi Dodič, Frank in Mary Segulin iz Euclida, John Sluga, Frank Straus iz Waterloo Rd., Rose Frank (Carl's Cafe), Jennie Hrvatin in Anton Zadnik.

Po $3: Frances Vesel-Počkaj, Frances Firem, Neimenovana, John Fabjančič, Joseph Gerk, Paula Gerk, Mary Sturm iz Willoughby, O., Mary Winter.

Po $2: Alice Sluga, John Cergol, Nettie Modic, Leopold Poles, John Grlica, Antonija Miheli, John Mezgec, John Samsa, John Žnebel, Rudolf Rožance, Frank Valenčič.

Po $1: Marija Kresevič, Joseph Bubnič, John Vatovec, Laddie Mezgec, John Vatovec, Anton Stefančič, Leopold Kresevič, Frank Arnšek, Joseph Vatovec, Antonija Kotar in August Čebron.

Skupaj nabranega $190.00.

Poslala sem župniku v Slivje $165.00. Čeke sem poslala trikrat potom North American Banke ter sem označila na njih, da so za cerkvene orglje. Dobila sem že odgovor, da bo to zadostovalo.

Za ostali denar sem kupila pet in pol jardov belega blaga za Marijin oltar v cerkvi, za kar sem tudi prejela prošnjo. Stroški so bili $3.45, za $15.65 sem kupila šolskę potrebščine in sem vse skupaj odposlala na 6. marca. Poštnina je bila $5.03.

Skupni račun torej znaša:

Poslano v čekih	$165.00
Šolske potreb. in blago	19.10
Poštnina	5.03
Čeki in poštnina ..	2.00
Skupaj....	$191.13

Želela bi, da bi se še kdo oglasil z par dolarji. To je torej moje poročilo. Vse sem že odposlala in v pismu sem naročila, da ko dospe paket, naj ga neso v šolo in razdelijo, tako da bo prav gotovo vsak otrok deležen kaj malega. Naročila sem tudi, da se naj da nekaj otrokom na vasi Orehek, ker Martin Vatovec, ki je sam nabral $100.00, mi je tako naročil.

Upam, da boste vsi, katerih se tiče ta skromna kampanja, zadovoljni. Opravila sem vse po moji najboljši zmožnosti. Samo to še želim, da ko bi se hotel kdo malo pobrigati, da bi se poslalo par mesecev pred Božičem malo večji paket za v šolo. Saj veste, da če vprašajo za peresca in zvezke, da to ni velika prošnja.

Konečno se prav iskreno zahvalim vsem darovalcem. Vsa imena sem poslala tja in prejela že odgovor, da se bo vsa ta imena prilepilo na cerkvena vrata, tako da bodo naši farani vedeli, da smo se jih v daljni Ameriki spomnili in nam bodo vsaj želeli zdravja, ki smo ga tako potrebni vsi.

Še enkrat prav lepa hvala vsem.

Jennie Hrvatin.

Zbor Zarja priredi opero

CLEVELAND, Ohio—Zarjani so si nakopali veliko skrb in delo, ko so se odločili podati na nedeljo, 4. aprila opero "V vodnjaku" na odru Slov. nar. doma na St. Clair Ave.

Opera je delo češkega skladatelja. Zarja ima svoj glavni stan v Slov. nar. domu že odkar obstoja, to je že nad 36 let. V teh letih je zbor Zarja mnogo, mnogo dobrega storil za nas tu v Clevelandu, posebno na kulturnem polju in za naš največji Slov. nar. dom na St. Clair Ave. Sploh so se pevci in pevke Zarje odzvali vsakemu vabilu in prošnji kadar se je šlo za napredek naroda. Kot priprosti delavci so se veliko žrtvovali, zato pa ali ni naša dolžnost, da jih podpiramo ko so tako junaško vstrajali dolga leta! Udeležimo se njih opere, s katero so imeli veliko dela, veliko vaj in mnogo stroškov.

Po programu se bo servirala okusna večerja, da nam ne bo treba domov hoditi kuhati večerje. Tudi žejen ne bo treba nikomur biti. Za vse to bodo poskrbele pridne kuharice in postrežnice, kelnarice in točaji. Sledila bo prosta zabava, pri kateri bo igrala Grabnarjeva godba.

Vstopnina bo $1.50, kar za današnje dni, ko je vse tako drago, ni pretirano. Če se računa $1.00 ali $1.25 za navadni koncert, se razume, da ni $1.50 preveč za opero. Poleg tega večina nas, ki posečamo te kulturne priredbe, gledamo na to, da smo v domači pošteni in veseli družbi. Trdno upam, da se zopet vidimo v velikem številu na nedeljo, 4. aprila v avditoriju S.N.D. Pridite še pred četrto uro, da dobite sedež po vaši volji. Po programu pa se priporočam, da se pri meni ustavite in zamenjate copake. Saj veste kje ima večni popotnik svoj glavni stan pri vratih že skoro odkar obstoja Zarja. Ako kdo mojih prijateljev nima vstopnice, ter jo želi, naj me pokliče KE 1-8707 in prinesel jih bom kolikor jih hočete (pa brez vsake provizije, ha, ha.)

Da, mi stari prijatelji in prijateljice Zarje imamo največje veselje ko se snidemo v velikem številu na Zarjini prireditvi, kjer se v veseli družbi razvedrimo in pozabavamo! Vas vse iskreno pozdravljam!

Anton Jankovich.

Zbor "Triglav" se pripravlja

CLEVELAND, Ohio — Sedaj je pa že čas, da se malo oglasim. Čas hitro beži, spomlad je tu in ž njo sezona spomladanskih koncertov. Naš zbor "Triglav" ima le letni koncert, ker priredimo le po enega na leto.

Radi tega se obračamo na cenjeno občinstvo z prijaznim vabilom, da pridete tudi vi k nam v vas. Ta dan bo 2. maja in odločite se že sedaj, da greste na West Side. Podali bomo koncert in scenični prizor "Črni graben." Ves program bo v Sachsenheim dvorani na 7001 Denison Ave., zabava po programu se bo nadaljevala v Domu zapadnih Slovencev na nasprotni strani ceste, na 6818 Denison Ave. Vsi, ki ste že bili na naših priredbah, veste kje se prostor nahaja, lahko pa poveste tudi drugim, katerim ni znano.

Scenični prizor bo nudil veliko smeha in zabave in nobenemu ne bo žal poseta. Z veliko udeležbo pa boste nam pevcem in pevkam dokazali, da nas podpirate in dali korajžo za naprej. Saj smo vsi priprosti delavci, petje nam je le v razvedrilo, nimamo nikake plače od tega, pač pa stroške, kar ve vsak, ki spada k zboru. Naše največje plačilo in zadoščenje imamo ko vidimo polno dvorano občinstva. Ker vas nadlegujemo samo enkrat na leto, upam, da bodo moji dopisi imeli uspeh, in privabili tudi tiste, ki še nikoli niso bili tu med nami.

Torej, v nedeljo, 2. maja popoldne naj vaša pot vodi na zapadno stran mesta k pevcem Triglava. Pričetek bo ob 4. uri popoldne.

Naj še omenim, da imamo v naši sredi kot podpornega člana Mirko Copiča, ki se nahaja na svojemu domu na W. 67 St. bolan. Upamo, da se mu bo zdravje kmalu povrnilo in da pride zopet vesel med nami.

K zboru pa sta pristopila dva nova pevca, Frank Kastelic in Frank Demshar ml.

Torej, se še oglasim pred našim koncertom, medtem pa ne pozabite na 2. maja.

Anna Jesenko, poročevalka.

Westsajdčan v Floridi

OPA LACKO, Fla. — Vesele pozdrave iz solnče Floride pošiljam vsem prijateljem in znancem, posebno na zapadni strani, mesta Cleveland, kjer je moj dom na 3569 W. 61 St.

Nahajam se za nekaj tednov tu pri svoji hčeri Albini Krishan. Letos sem najel ptiča, ki preleti iz Clevelanda do Miami v štirih urah. Ob pol dveh zjutraj sem se vsedel pod peruti in ob pol šestih sem že izstopil v Miami, Floridi. Ko sem šel po stopnjicah sem zaslišal glas mojega sina Franka, ki se tudi nahaja tukaj z družino in sicer za štiri tedne na počitnicah. Zaklical mi je, "hej, pa!" Tedaj sem bil pa že brez skrbi in si mislil, no, ni vrag, da bi se ob šestih zjutraj kje zgubil. Kmalu smo bili pri Albini, kjer smo skupaj zajtrkovali.

Takoj drugi dan smo šli na ribolov, za katerega so imeli že vse pripravljeno, le mene so še čakali. Ob šestih zjutraj smo jo odrinili ker vzelo nas je dve uri, da smo prišli na mesto, kjer nas je čakal čoln s kapetanom vred, ki nas je pozdravil, ker smo se poznali že od lanskega leta, ko smo skupaj lovili ribe. Ob osmi uri zjutraj smo odjadrali na čolnu proti Key Westu.

Šli smo tja, kamor je hodil vsako leto bivši predsednik Mr. Truman na ribolov. Mislil sem si, da morda ga bomo tudi letos videli, a ga ni bilo, menda je "brok." Ob štirih popoldne smo dospeli nazaj na mesto, odkoder smo zjutraj odšli. Prav dobro smo opravili na ribolovu. Kapetan je takoj zavihal rokave in vzel v roke velik nož, s katerim je začel čistit ribe. Vzelo ga je pol ure časa pa je imel vse očiščene, tako da smo domov peljali samo čisto meso, brez kosti in brez kože. Mene bi vzelo najmanj teden dni, da bi jih očistil, pa še ne tako gladko. Povedal mi je, da je že 37 let v tem biznesu ter da ni še nikoli v življenju videl snega. Rekel sem mu, da naj pride v Cleveland, kjer ga bo videl več kot dovolj.

Tukaj se imamo prav dobro. Včasih je vroče, da se kar topimo, pa gremo na morje lovit ribe, z ječmenovcem si pa žejo gasimo.

Pozdrav vsem naročnikom tega lista, najbolj pa uredništvu in upravi.

Frank Demshar st.

Išče sošolca

Maks Malešič, bivajoč v Kanadi, bi rad zvedel za naslov svojega sošolca Jožeta ali Toneta Konte, rojen v Metliki, ki je star okrog 60 let in se menda nahaja nekje v Clevelandu že več let.

Če sam to čita ali pa če kdo ve za njegov naslov, je prošen, da pokliče Mary Medvešek, IV 1-3822.

Ob Tihem oceanu

Piše FRANK KERŽE

Začel bi lahko ta članek s tem, da bi citiral vrstico iz pesmi "Popotnik," ki pravi: "In sred ljudij povsod sem sam." Krog mene stoje hiše na milje in milje, ker smo pač samo del velikega mesta Los Angles. Ob hišah so ceste, ki drže na vse mogoče strani. Življenje kipi okoli mene—ljudje, sami ljudje vseh vrst in oblik. Eni v skupinah, drugi posamezni, kakor je pač človek in njegov poklic. Redko grem mimo, da bi se ne oglasil ž njimi. Včasih nagovore oni mene, včasih jaz njih. Ne dosti—tako, nekoliko o vremenu, o lepoti dneva, o rasti na vrtu ali pomanjkanju dežja, ki smo ga imeli od druge polovice zadnjega leta pa do srede marca samo enkrat. To se pravi, bilo je tukaj in tam nekaj rose, da bi pa človek govoril o dežju—to je bilo pa samo enkrat. Dan in noč je lilo, da so ulice plavale pod vodo. Kakor je prišlo, tako je nehalo. Nič ne rečem—ljudje so prijazni in tudi lepi. To omenjam zato, ker sem živel nazadnje skoro dvajset let v velikem New Yorku, koder je življenje, delo, poklic in drugo tako izbrusilo in pobralo vse, kar je bilo lepega, živega in vabljivega.

Ne manjka lepote okoli mene, ne manjka ljudij. A vendar pridejo trenutki, ko se človek čuti sam. Nekaj leže na dušo, nekaj pobere smeh iz očij in ust. Pa mi pride na misel tista Slovenka, ki je služila pri tujcih, pa je morala vsakih par tednov med naše ljudi. Rekla je večkrat:

"Nekaj mi pride tu-le notri, pa ne gre nikamor, dokler ne pridem do človeka, ki je naš. Ko se vozim okoli, izkušam pronajti, če bi bil med ljudmi, ki se z mano vozijo, kdo naših. Če se mi kdo zdi zelo podoben nekomu, pa stopim do njega in ga vprašam."

"Oprostite, ali ste vi Kranjec?"

"In kakšen odgovor dobiš?"

"Kakšenkrat uganem. Tedaj takoj prisedem in se začnem pogovarjati z njim. Čim bolj klepetam, tem ložje mi postaja pri srcu. No, katerikrat se pa tudi zmotim pa se opravičim in vse je dobro."

Menda tudi jaz pogrešam tega, kar je res našega. Precej nas je v Los Angeles in okolici, ampak smo tako raztreseni, da se nikdar ne obiskujemo. Ker ima vsak drugi človek tukaj avtomobil, bi mislili, da bi ga moral imeti tudi jaz. Pa do zdaj me ni še prijelo. Ko hodim v živi naravi, srečam toliko avtomobilov in tako nagosto, da so drug drugemu napoti. Če se kje kaj pokvari, da se ustavi, pa imaš takoj pred sabo miljo dolgo vrsto avtomobilov, ki kašljajo, kakor prehlajen človek, začenjajo in se ustavljajo, da ne morejo ne naprej ne nazaj. Jaz pa ob cesti—vesel in zadovoljen, da nisem v avtomobilu, pač pa na svojih lastnih nogah. In te me neso, koder je vse zeleno, vse živo in vse prazno. Zakaj tukaj nikdo več ne hodi.

Srečam precej ljudi, grem mimo stoterih hiš—tukaj malo postojim, tam malo—lep dan, lepa narava, lep svet. Škoda, pravim pri sebi, škoda, da se ni del našega naroda zapodil v te čudežne kraje, koder vlada večna pomlad. V dneve, ki so kakor brušen demant, čisti, jasni in v čudežnih barvah, kakor jih ne najdeš nikjer drugje na svetu. Pa bi mi bilo tako lahko, če bi mogel stopiti v to ali ono našo hišo, koder bi pozdravil ljudi in menjal z njimi svoje misli.

Ampak če ni, pa ni. Same želje ne ustvarijo doma in ne pripeljejo ljudij. Zamislim se večkrat na staro domovino. Kaj, ko bi šel tje zdaj na pozna leta in še malo občutil tiste domovinske sladkosti, katere ne zamenjaš z nobenim drugim. V staro domovino? Čemu pa—se kregam sam s sabo. Da boš poslušal tiste tožbe in zdihovanja tistih, ki so vedno tam? Kaj ne veš, da je tam preveč ljudi in da je baš zato življenje težje? Kaj jim boš delal napotjo, ko ti je tukaj vsa krasna narava na razpolago! Imamo gore, po dve in tri milje visoke, morje, svetovno morje, največji ocean na tem svetu, imamo krasne doline, ki so zdajle vse v cvetju, imamo večno pomlad. Kako se ti smeje iz temnega zelenja zlata oranža, limona ali grep frut, sadje na drevju, grozdje na brajdah, rože in vse mogoče cvetje, kakoršnega nisi videl nikjer drugje. Pa da bi ti vse to pustil in šel tje, koder jih je sploh preveč—in misliš, da bi bil bolj zadovoljen, bolj srečen? Ej, prijatelj, ne norčuj se iz usode, ki te je privedla v te zemeljske raje. Vse to bi se utegnilo maščevati tako, da bi ti bilo težko tam in tukaj. Še če bi šel samo na obisk, bi ti ne moglo dati tega, kar pričakuješ. Srečal boš res ljudi iz svojega naroda—ki so tvoji in ti njihov—a vendar so tujci. Nikdar jih nisi videl ali srečal, pa ne moreš do njih.

Res, mogoče bi našel koga tistih, ki so ti bili dragi. Čudil se boš, ko boš opazoval leta na njih. Ti si iz življenja širokih cest in velikih mest, ta tvoj znanec je pa kakor steza v goščavi, ki nikamor ne drži. Da bi šel delat tje, tega ne bo. Da bi samo počival in užival to, kar bi bilo okoli tebe—to tudi ne pojde. Ti si nemirna narava—govoriš samemu sebi—ki ne pozna miru. Kaj nisi zadnjič vtaknil svoj nos v jednotine zadeve in njihova glasila, da te še zdaj obirajo dobro znani pokrajinski ravsarji? Seveda, ti se jim smeješ, ampak oni mislijo resno. Ti ne izgubiš nič, torej se ne boš jezil. Oni so pa ob svoje, kar je že.

Čim bolj mislim na staro domovino, toliko bolj prihajam do prepričanja, da bi se tukaj moral velikemu odpovedati, ne da bi dobil kje drugje vsaj malo enakega.

Res je, da hodi leto za letom po več stotin ljudij v staro domovino. Pravtako je res, da prihajajo s solzami veselja, vračajo se pa s solzami žalosti in bolečine. Kar pride nazadnje, to je najbolj teško—, najbolj britko.

Žal mi je, da se je stara domovina tako kasno domislila na svoje izseljene ljudi. Ko bi se bilo to zanimanje za svoj narod pojavilo pred prvo svetovno vojno, bi se bilo lahko ustvarilo nekaj velikega. Naš narod je prihajal v stoterih, tisočerih trumah v nov svet, koder se je porazgubljal, kakor je vedel in znal. Koder je bila kaka naša naselbina, od tam so šla pisma v staro domovino. In ne samo to. Od tam so prihajali ljudje in šli tje, koder je bilo poprej oddajano pismo za nje. Ali je bil kraj dober, zaslužek zadosten—to se ni vprašalo. Kdor je prihajal v Ameriko, je bil zadovoljen, če je imel sploh kak naslov, koder bi mogel srečati svojega rojaka. No, in tako se je porazgubil naš mali narod.

Danes čutimo, kako je bilo vse to napak, ker ni imel narod vodnika in svetovalca, kadar je šel s trebuhom za kruhom. Lahko bi bili nekje tako, kakor so drugi narodi. Mesto da bi hodili v industrijalne kraje, koder se je začenjal nov svet, pa so se ljudje porazgubil po Pennsylvaniji, Illinois, Kansas in po mnogih drugih državah, koder so prevzemali najtežje in najbolj nevarno delo—premogarstvo. Ali pa so se zaleteli v minnesotske železne rudnike, koder ni bilo druzega razvedrila za človeka, kakor—pijača.

Razgubljeni smo na vse strani in prva posledica tega je ta, da naglo izginjamo. Ljudje se motijo, če mislijo, da nas je nekaj stotisoč. Take številke so

(Dalje na 3. strani)

OB TIHEM OCEANU

(Nadaljevanje s 2. strani)

že davno izginile. Koliko pa mislite, da nas je še v Ameriki? Živih ljudij, to je takih, ki kaj našega čitajo ali so naročeni na časopis, bi rekel, da nas je deset tisoč. Ti bi bili porazdeljeni nekako enakomerno med dve skupini, to je katoliška in napredna. Za to drugo ne vem primernega izraza in zato jo imenujem, kakor smo bili navajeni v preteklosti. Drugih naših, ali napol naših, koder več ne čutijo, kaj so in kam spadajo, bi bilo dvajset tisoč. Komur se zde te številke nizke, naj pomisli, da se že danes v veliki večini naših domov govori samo angleškó. Ne rečem, da ta ali oni ne zna ali ne razume več našega jezika, toda to se izgubi in ne pride več do veljave. Starejše generacije izginjajo recimo po tri tisoč na leto. Cleveland je imel včasih do petdeset tisoč naših ljudij, kar jih je pomrlo recimo zadnjih deset ali več let, je bilo povprečno po tri na dan. Tako nekako sem preračunal iz naših listov. Povprečno pride torej po tri na dan, kar znese okroglo en tisoč. In to samo za Cleveland.

Koder so naše manjše naselbine, tam gre hitro proti koncu. Naši dobe več ali manj stika z drugimi ljudmi in posledica je, da se kaj hitro odtuje svojemu. Kar se tiče generacije, ki je bila rojena in šolana v Ameriki, je absolutno angleška, tudi če zna še slovensko. V take "rojake" se naseli nekaka zavest, da ni lepo, če človek govori kaj druzega, kakor v angleščini. No, in tako gre—kakor drugi, tako naši. Koliko je povprečna starost našega človeka, je težko reči. Bo pa vsekakor nad šestdeset let. Po tem računu bi bilo še deset let življenja. Na vse to sem mislil in računal, ko sem začel priporočati združenje Enakopravnosti in Prosvete. Videl sem, kako so izginili drugi listi, med temi tudi dva ali trije moji. Prvi je bil šaljivi list Komar, pri katerem sem bil samo urednik, potem Naš Gospodar in nazadnje Čas. Meni ni prišel nikdo na pomoč kakor ni tudi drugim, ki so šli v večnost prej ali kasneje. To povdarjam, ker se nekateri naših ljudij tako postavijo, kakor da so že kdaj izkušali rešiti to, kar je bilo v nevarnosti. Niso in tudi ne bodo rešili tega, kar še imamo.

Včasih se kdo čudi, da se mi ljubi še pisati, ko stoje naše stvari na tako nevarni točki. Jaz pišem zato, ker so mi pri srcu tisti izmed naših, ki zaslužijo vso dobro besedo, kar jo premore moja duša. Preprosti ljudje, a veliki po duhu, značaju in zavednosti. Vem, da jim ni dobro živeti v stanju, v katerem smo. Kar je še aktivnega v nas, je že vse staro, hripavo, preizkušeno. Manjka nam tistega, kar premore zdrava otroška duša. Pogum, veselost, veselje do dela—vsega tega ni več. Smo taki, kakor bi bili v zavodu za stare, koder je vse staro, kar pride notri in kar gre ven. Ampak to ni človeštvo, kakor ga poznamo. Človek hoče, da vidi večno vse pred sabo, potem je zvon, ki poje za nedelje in praznike.

Mnogo naših ljudij gre v svojo staro domovino z namenom, da še enkrat vidijo vse tisto, kar so nosili vse svoje življenje po svetu. Ko se vrnejo, jim ni ložje, pač pa težje. Na svetu ni nikdar tako, kakor si človek zamisli. Če bi že človek šel pogledat, bi šel zastran del, ki jih je ustvaril narod in ne zastran krajev ali oseb. Jaz občudujem dela, ki jih je narod ustvaril. Najbolj bi me zanimala mladina, ta naša čudovita mladina, ki prenaša vse boje, trpljenja in pomanjkanja vsega, kar premore Amerika v toliki meri. Mladina, pravim, me zanima, tista mladina, ki je ustvarila vse, kar imamo in kar smo. Bil sem včasih sam del take mladine in zato poznam vse težave, žrtve in hrepenenja, ki žive v mladi duši. Toliko smo mi, ameriški Slovenci nabirali in dajali v vse mogoče namene, a nikdar ne centa v namen, da ga poklonimo mladini, ki najbolj rabi podpore. Stoteri odhajajo leto za letom v nekdanjo domovino, pravim, odhajajo in se vračajo. A niti enega nisem našel do danes, ki bi bil porabil svoj čas v namen, da pogleda med mladino in se informira, kako živi in se ubija za to, kar imenujemo vsakdanje življenje.

Mi gledamo okoli sebe in vidimo sam konec. Izgubljamo to, kar imenujemo narod, namreč tisto pisano trato našega življenja, koder te sreča vse, kar premoremo od mladosti do starosti, od rojstva do smrti. Zakaj na naših tratah je samo življenje starih, razburljivih in nervoznih ljudij, ki ne prenesejo več resnice. Če hočeš shajati ž njimi, jim moraš nositi samo hvalo. Zato pa prihajajo na vrsto same obletnice takih malenkostnih stvari, kakor je ustanovitev enega podpornega društva, ki je brez pomena. Zakaj podporna društva so trgovska podjeta ali trgovske investicije, pa nič druzega ne.

Ampak ker nimamo druzega, da bi se spominjali, drže ljudje to, kar imamo. In to je tako malo, kakor prerokovanje tistega vaškega župana v starem kraju, ki je sklenil svoje revno življenje z vzdihom:—

"Tacega ne bo več kakor sem jaz."

V STRAŽI BODO LETOS IMELI VODOVOD

V Straži so se resno lotili del za gradnjo krajevnega vodovoda. Kajti Straža je že sedaj močan industrijski center, ki se bo še razširil, nimajo pa dobre pitne vode. Novi vodovod bo oskrbel z zdravo vodo Gornjo in Dolnjo Stražo, Jurko vas, Vavto vas in Rumanjo vas ter industrijske obrate v Straži. Vodovod bo stal okrog 19 milijonov. Graditi so ga začeli že lani (po načrtu Projektivnega zavoda v Ljubljani). Zajeli so izvir ob Krki pod cesto Straža—Polje ter nakupili cevi in drugi potrebni material. Od izvira bodo črpalke gnale vodo do zbiralnika nad Stražo, odkoder bo potem sama tekla k potrošnikom. Zbiralnik že gradijo. Po načrtih bodo gradili vodovod v dveh etapah: najprej zajetje vode, gradnja zbiralnika ter napeljava v Gornjo Stražo in v industrijske obrate, potem pa še napeljava vode v druge vasi. Računajo, da bo Gornja Straža najpozneje do 1. julija že preskrbljena s pitno vodo.

Večino gradbenih stroškov je prevzela kmetijska zadruga, ostalo bodo prispevala podjetja: LIP, Železnica, Gozdno gospodarstvo in Žitofond. Dela vodi občinski ljudski odbor.

GLAVNO MESTO KOLUMBIJE MESTO TATOV

Glavno mesto južnoameriške države Kolumbije—Bogota—je postalo na svojstven način "slavno": dobilo je naslov "Mesto tatov." Bogota ima namreč svetovni rekord v številu in tehniki tatvin. Pred nedavnim so na primer nekemu znanemu pridigarju neopazno ukradli na prižnici, pred vsemi poslušalci, denarnico iz znotranjega žepa. Vlada je poklicala iz Londona štiri spretne kriminaliste iz Scotland Yarda, da pomagajo odkriti tatove. Prvi rezultat tega obiska je bil viden že na bogotski postaji: strokovnjakom so ukradli vso prtljago.

Dokaj čudna in tudi krivična je zakonodaja v Kolumbiji. Tisti na primer, ki v svojem stanovanju zaloti tatu in ga ubije, ne odgovarja pred sodiščem za kaznivo delo. Če pa zaprejo tatu na prijavo kakega privatnika, mora ta nositi stroške za prehrano zaprtega tatu.

OBČUTEN PADEC TEČAJEV IN VALUT

V januraju je znašal povprečni tečaj tujih vault na prvem obračunskem mestu kakih 750 din za dolar. d tega povprečja so se valute bolj ali manj odmikale; nekatere, kakor na primer angleški funt, nemška marka in francoski frank, so imele višji tečaj, medtem ko so bili tečaji drugih valut nižji (gibali so se okrog 600 din). Ameriški dolar je dosegel povprečno kakih 1800 din.

Prve dni februarja v tečajih ni bilo kakih večjih sprememb, razen običajnih nihanj, ki so znatno manjša, odkar so začeli veljati novi instrumenti. Razmerje sedanjih tečajev tujih valut pokaže pričujoča tabela o stanju z dne 5. februarja in 30. decembra.

Ime devize	Tečaj 30. dec. din	Tečaj 4. feb. din
1 dolar (ZDA) .	1,850.75	805.75
1 angleški funt ..	5,373.00	2,400.00
100 mark ..	36,412.24	21,101.17
100 fanc. fr.	627.49	240.64
100 švič. fr.	48,813.46	19,429.45
100 lir (italij.) .	200.00	148.40

Gornji podatki kažejo, da so tečaji tujih valut naglo padli, drugo vprašanje je, ali bi lahko bil ta padec večji, ko bi bili dvakrat višji od uradnega (znašali bi 600 din za dolar).

Na gibanje tečajev tujih valut je vplivalo več činiteljev. Eni so njihovo padanje pozvročali, drugi pa zadrževali. Do padca tečajev tujih valut je prišlo predvsem zaradi uveljavljanja instrumentov našega novega gospodarskega sistema, usmerjenih na omejitev povpraševanja po devizah. To velja ne la za uvozne koeficiente, ki neposredno vplivajo v tej smeri, marveč tudi za notranje instrumente, ki regulirajo proizvodni trg. Ti instrumenti bodo vplivali tako, da bo vsako prekoračenje planiranega tečaja neposredno prizadelo podjetja, ki kupujejo dražje devize.

Največji vpliv na znižanje deviznih tečajev so imeli novi predpisi o zunanji trgovini, s katerimi smo nakup tujih deviz neposredno omejili. Za uvozno blago uporabljamo dodatni koeficient. Osnovni koeficient smo prej računali po uradnem tečaju (300 dinarjev za dolar), zdaj ga pa obračunskega mesta, ki je dvakrat večji (potem takem je večji tudi znesek, ki se plača kot koeficient). Razen tega imajo podjetja, ki kupujejo devize draže, opraviti tudi z dodatnim koeficientom. Takšna podjetja plačujejo dvojno razliko med planiranim tečajem deviznega obračunskega mesta in tečajem, po katerem so plačala devize (na vsakih 100 din prekoračenja 200 din).

Ta dva koeficienta sta čvrsta meja, ki je ni lahko prekoračiti. Zmanjšalo se je število podjetij in ustanov, ki so bila pripravljena kupovati devize s kakršnimi koli pogoji, kajti v tem primeru morajo na visoko ceno plačati tudi visok koeficient.

Prve izkušnje v uporabi dodatnih koeficientov so pokazale, da z njimi ni vse v redu. Dodatni koeficienti so sicer pozitivno vplivali na potiskanje deviznih tečajev navzdol, toda stvar je v tem, da enako obremenjujejo nakup osnovnih surovin in nakup ostalih proizvodov. Nakup osnovnih surovin že tako ne bi mogel pritiskati na devizni trg, ker so največja postavka v polni lastni ceni. Drugačen vpliv imajo ostali proizvodi, ki jih kupujemo v tujini. Le-ti imajo majhen delež v strukturi cene proizvodov, tako da jih bolo lahko podjetja kupovala po visokih tečajih. Zato bi bilo treba ostrino dodatnih koeficientov, usmeriti na omejitev uvoza teh proizvodov. Takšno linearno določanje koeficientov negativno vpliva na proizvodnjo: podjetjem je otežkočen nakup surovin na obračunskem mestu, tako da kupujejo veči del samo pomožno gradivo in druge manj važne proizvode.

Vendar pa ne moremo reči, da bi bilo na obračunskem mestu vzpostavljeno ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem deviz, čeprav je povpraševanje znatno padlo. Ponudba je glede na razpoložljiva devizna sredstva sicer precej velika, toda v primerjavi s povpraševanjem še vedno majhna. Povpraševanje po devizah je bilo v januarju znatno večje od ponudbe in zato devizni tečaji niso padli na pričakovano raven. Vzlic temu pa nekaj deviznih sredstev ni šlo v promet, ker so bili tečaji podjetjem nedostopni.

Vzrokov za to neuravnovešenost je več. Predvsem so še zmeraj nezadostna sredstva, s katerimi banka intervenira na deviznem obračunskem mestu, da bi s povečanjem ponudbe vplivali na znižanje deviznih tečajev, vtem ko banka kupuje mnogo deviz. Na drugi strani imajo podjetja na razpolago velika obratna sredstva in to jim omogoča, da lahko do določene meje preneso nekoliko višje tečaje in koeficiente. Ta podjetja kakor tudi nekatere ustanove, ki so pripravljene plačati visoke tečaje, stalno pritiskajo na devizni trg.

Temu je treba prišteti še dinamično neuravnovešenost deviznega trga, kar tudi zavira padanje tečajev nekaterih proizvodom, na primer osnovnih surovin. Tečaji padajo ob določenem času kar povzroči večje povpraševanje v prav istem času, medtem ko dotok deviznih sredstev ni tako dinamičen.

V prihodnjem obdobju bodo torej potrebni ukrepi za znižanje tečajev, kar bi delno dosegli, če bi popravili nekatere instrumente (dodatne koeficiente). Toda to bi lahko dosegli samo delno. Nadaljnje gibanje deviznih tečajev bo odvisno predvsem od tega, koliko deviznih sredstev bomo zagotovili za devizni trg—od povečanja ponudbe na obračunskem mestu.

Zdaj nastane vprašanje: kako lahko vpliva takšno stanje deviznega trga na proizvodnjo in na naš domači trg?

Očitno je, da bi lahko daljše trajanje sedanjih deviznih tečajev negativno vplivalo na cene nekaterih proizvodov—tistih, katerih proizvodnja je odvisna od uvoza iz tujine. Ta podjetja ne plačujejo deviz po 750 din—kolikor je v januarju znašal povprečni tečaj—marveč znatno više. V tem primeru plačujejo kot dodatni koeficient po 300 din (dvojno razliko od 500 do 750 din) na razliko, za katero so prekoračili planirani tečaj. To pomeni, da plačujejo dolar približno po 1,000 din. Svojo polno lastno ceno, po kateri se formira prodajna cena, pa so računali po tečaju 600 din, kolikor bi plačal za uvožene surovine, pomožno gradivo itd. Če se torej devizni tečaji ne bi še znižali—to pa z zboljšanjem instrumentov in zagotovitvijo deviznih rezerv lahko dosežemo—bi bila ta podjetja primorana cene svojih izdelkov zvišati. Vsako zvišanje cen v tem obdobju, ko so instrumenti našega gospodarskega sistema usmerjeni za znižanje, pa bi negativno vplivalo na naše gospodarstvo ter povzročilo motnje v proizvodnji in na trgu.

Danilo Vuković.

(PO "LJUDSKI PRAVICI")

VAS MUČI REVMATIZEM?

Mi imamo nekaj posebnega proti revmatizmu.
Vprašajte nas.
MANDEL DRUG CO.
Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.
15702 Waterloo Rd.—KE 1-0034
Pošljemo karkoli prodamo kamorkoli.

DELO DOBIJO ŽENSKE

IŠČE SE ŽENSKO,
ki bi kuhala v restavraciji, od 4. do 8. ure zvečer.
Išče se tudi žensko za pomivanje posode, od poldne do 4. ure popoldne.
Vpraša se med 2. in 4. uro popoldne.
390 EAST 156th STREET

V NAJEM

Zaposlenemu moškemu
se odda v najem lepo opremljeno sobo v prijazni naselbini pri domačih ljudeh.
Vpraša se na
1110 East 72nd Street

ZAKONSKA DVOJICA
ali ženska z enim otrokom dobi stanovanje 6 sob, kjer bi živel tudi lastnik. Želi se, da bi ženska oskrbovala stanovanje in kuhala. Za podrobnosti pokličite med 7. in 8. uro zvečer.
MU 1-4036

Dekle ali starejša ženska,
ki dela, se sprejme za sostanovalko pri vdovi, ki ima 4 sobe. Če želi, lahko ima svojo sobo in si kuha. Blizu busov in trgovin. Pokličite med 5. in 9. uro zvečer.
UL 1-0967 ali LI 1-6869

RAZNO

NAPRODAJ JE HIŠA
s 7 sobami; dve garaži, velik vrt in tlakovani dovoz. Na željo se dobi tudi vse pohištvo. Vse v najboljšem stanju. Prodaja lastnik sam. Vpraša se po 4. uri popoldne na
17810 DILLEWOOD RD.,
poleg Nottingham Rd.

GOSTILNA NAPRODAJ
Proda se gostilna z D 3 in 3 E licenco. S poslopjem ali samo gostilno. Proda se radi bolezni.
Za naslov se poizve v uradu tega lista.

ALI KAŠLJATE?

Pri nas imamo izborno zdravilo, da vam ustavi kašelj in prehlad.
Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.
MANDEL DRUG CO.
15702 Waterloo Rd.—KE 1-0034
Pošljemo karkoli prodamo kamorkoli.

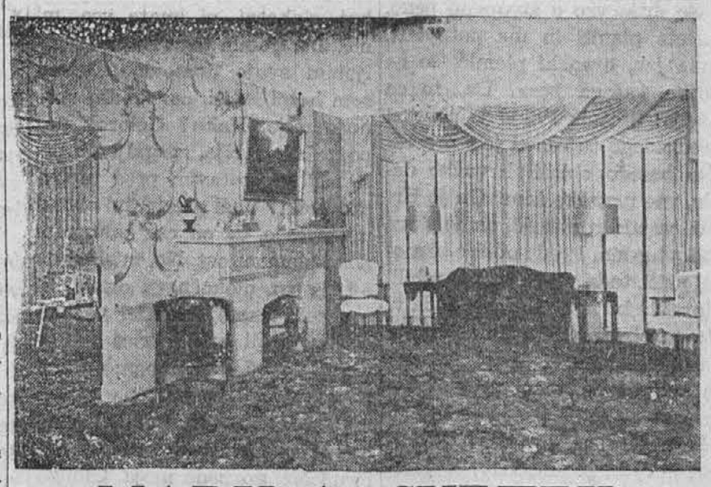

MARY A. SVETEK
POGREBNI ZAVOD

Lično opremljeni pogrebni zavod, kjer se počutite kot doma.

Ne oziraje se na to za kolikšno vsoto naročite pogreb—mi smo na uslugo z vso natančnostjo in skrbjo. Ničesar ne računamo dodatno za rabo naših lično opremljenih pogrebnih prostorov, ki so bili pred nedavnim popolnoma preurejeni in modernizirani.

478 East 152nd Street - KEnmore 1-3177

Ambulančna posluga na razpolago podnevi in ponoči

Preskrbimo dostojen pogreb z vso poslugo od $165.00 in naprej

ROJAKI, POZOR!

Jesenska suša je našo staro domovino hudo prizadela. Da bi preprečila večje pomanjkanje hrane, je morla vlada s 1. januarjem letos prepovedati izvoz živil. Za hrano je najtežje spomladi in v poletnih mesecih pred žetvijo. Zdaj je čas, da pošljete svojim sorodnikom in prijateljem doma

PAKETE S HRANO

Po najugodnejših cenah jih naročite pri tvrdki A. Kollander. Paketi so zajamčeni in jih dobi naslovljenec v roku štirinajstih dni do treh tednov. Tvrdka Kollander pa zavije in odpošlje tudi pakete, ki jih VI SAMI SESTAVITE. Prinesite jih v naš urad.

Zgodnja spomlad, ko se je narava prebudila in je vsa v cvetju, je najlepši čas v naši stari domovini. APRIL in MAJ sta meseca, ki nam prineseta veliko radosti in veselja v domačem kraju sredi starih prijateljev! August Kollander Vam poskrbi vse potrebne papirje in vozni listek na LADJI ali LETALU, kadar potujete

V STARO DOMOVINO

NA LADJAH JE TRENUTNO PROSTIH ŠE VEČ MEST ZA APRIL IN MAJ. Javite se torej čimprej, da Vas ne prehiti kdo drugi! Na letalih je prostih več mest v kateremkoli času.

Zaradi sorazmerne draginje in malega zaslužka manjka Vašim doma tudi

DENAR

A. Kollander Vam prav rad ustreže, kadar hočete poslati svojim doma kak desetak ali več, da si bodo mogli PRIVOŠČITI KAK PRIBOLJŠEK ali PLAČATI O PRAVEM ČASU DAVEK.

A. Kollander skuša pomagati svojim rojakom, kjer le more. Da bi onim, ki še ne znajo dovolj angleškega jezika, pomagal pri učenju, je preskrbel iz domovine večje število ANGLEŠKO-SLOVENSKIH in SLOVENSKO-ANGLEŠKIH SLOVARJEV. Pri njem lahko kupite tudi dr. Kernovo angleško-slovensko BERILO. Slovar stane s poštnino vred $5.25, Kernovo Berilo pa $3.25.

AUGUST KOLLANDER
6419 ST. CLAIR AVENUE HE 1-4148
CLEVELAND 3, OHIO

TISKOVINE
IZDELANE V TISKARNI
Enakopravnosti
SO LIČNE IN V NAJNOVEJŠEM TISKU
-Cene so zmerne—naročila hitro zgotovoljena-
Se priporočamo društvom, trgovcem, obrtnikom in posameznikom
ENAKOPRAVNOST
6231 ST. CLAIR AVE.

AVGUST ŠENOA:

Diogenes

Zgodovinska povest iz 18. stoletja

(Nadaljevanje)

"Ne v Kufstein ne v smrt," je preglasil kavalir silen hrup besneče družbe, ki se je zdaj bledih obrazov prerivala v somračni modri svetlobi kakor nočni ples duhov, "temveč pred oltar! Ha, ha! Ste pobesneli, kaj! Vaši nohti so uperjeni na moje prsi, vaše oči plamenijo kakor bazilisku, vaše duše vro s strupeno peno, hočete planiti in me poteptati, toda jaz, hrvaški plemič, se ne bojim vašega besa. Da, to so ljudje! Stotnik Pakić je posekal predrznega tujca, ki je s prostaško besedo oblatil hrvaško dekle, vse hrvaške žene. On je Hrvat, vojak in plemič, on je stare rodovine sin. Pred sodišče bi moral priti, toda vi ste ga pograbili. Moral bi bil zgubit glavo, toda vi ste ga obvarovali, celo rešiti ste ga hoteli, če se slepo izroči vam, če svoje srce, moč, premoženje in čast — če se proda eni vaših hčera. Krasna pravica! Nedolžen je če se proda, kriv, če ostane človek. O, da— pravica ima zavezane oči. Toda on ni maral tega in tudi jaz, njegov zaščitnik, nisem pustil, ker je to nedostojno za človeka. Oropajte človeka, vzemite mu vse, toda ne dotikajte se ubogega srca in duše; kdor nam krade srce je ropar, ki mu ni primere. O, pokazali ste znamenja, s katerimi se odkriva ljubezen: tisti sladkobni nasmeh, vroči dih in tiho šepetanje, zlato mreže hlinjene strasti, železno past brezčutnega uma. Vse ste nam pokazali, samo srca nikdar! Vaše solze obupa in ga lahko ogreje samo bežni čar vročične poželjivosti, bes podle lakomnosti. Pogledal sem vam v dušo, okusil ostrino vašega meča. Zgrozil sem se. Vi ste mogočni in silni, mi smo majhni, slabotni, vi imate vse, mi nič. Jaz ljubim tega fanta kakor ljubim svojo domovino. Njega sem hotel rešiti, osvoboditi rodno zemljo. Kako? Golorok naj pograbim sabljo, razgaljenih prsi naj se postavim pred topovsko žrelo? Vaši prezirljivi obrazi mi pričajo, da od nas zahtevate neko plemenitost. No, mislite, da od tistega mogočnega ognja, ki ga je Prometej ukradel večnim bogovom, ni pala iskrica tudi v naše glave? Da nimamo duha ne glave, mi barbari na turški meji? Mislite, da pomeni vam pamet plemenitost, nam pa norost? Ne, gospoda moja. Oko za oko, zob za zob! Od vas sem se naučil, kako se je treba bojevati, vam sem iztrgal orožje iz rok in to vaše orožje naperjam zdaj na vaša prsa. Kameleon sem, pravite. Sem, moram biti. Značaja da nimam? Imam. V moji duši gori večna, neugasljiva luč—ljubezen do mojega rodu in mi sveti skozi pustinjo mračnega, varljivega življenja. Nisem z bedasto pestjo razdrl vozle vaše duhovite mreže, temveč sem jo tako zapletel, da ste si jo sami raztrgali. In zdaj vam bom povedal, kaj je ljubezen. Mislite, da je tista bleščeča lepota, ki sredi hlinjenega veličastja s spretno igro vara oči in čudovite darove brezbrižne narave nosi na modro tržišče ter za masten dobiček brezsrčno prodaja vročo kri in plameneči dih? Ne! To je hinavščina, igra, to je greh! Poglejte tole dekle na odru: ta je priča prave ljubezni. Njo je oblatil tujec. Belizar ga je zato ubil in ta plemenita obramba je zanetila v njenem srcu ljubezen—nesmrtno ljubezen. Nič mu ni rekla, bala se je, ker je bogat, toda ljubila ga je tako vroče in čisto, kakor ljubijo angeli. In ko ste se vi trgali za njegovo srce, ko ga je moja pretkanost priklenila s hlinjeno boleznijo na posteljo, kar Belizar ni vedel; ko sem jaz proti vam pisal pamflete in dvigal vaše utrdbe v zrak, ko ste mu pripravljali grozno izbiro—neljubljeno žensko ali smrtonosno puško—kaj je ona delala ves ta čas? Boste verjeli, če vam povem? Ona je sirota, hči hrvaškega plemiča; živela je od milosti. Imela je samo dragoceni nakit od svoje matere in svojo ljubezen, vrednejšo od žlahtnih kamnov. In vzela je ta poslednji materin spomin in ga prodala, da ni vedela komu. Poglejte to dragocenost, skrivaj sem jo kupil jaz. In zakaj je nakit prodala? Da bi lahko pobegnila v svet, da bi, ubožica, prehodila gore in doline v neznanem kraju. Slišali ste o tem! 'Kakšna sramota,' ste vpili. Vedela je, kako jo boste obrekovali, toda molčala je; nikomur ni rekla besede, trpela je grajo in psovke in vso peklensko zlobo, toda molčala je, boječ se, da ji vaša hinavščina ne uniči čudovitega načrta. Da, pobegnila je, s kom? S temle poštenim meščanom. "Križajte ga," so tulili za njim vsakdanji bedaki. Zakaj sta pobegnila? Zaradi vlačugarstva? Ne! Ta krepki, vrli meščan, po svetu preizkušeni junak, je pospremil to pošteno plemiško hčer s pomočjo njenih zadnjih novcev na Dunaj. H komu? H kraljici Mariji Tereziji. Dekle je pokleknilo pred kraljico in ji v joku razkrilo svoje ljubeče srce. Povedala ji je vse—ste slišali, gospoda, vse! Ni pa izdala vaših imen, ne vaše prevare. In kraljica je dvignila Rožico, jo objela in dejala: 'Polkovnik Pakić je pomiloščen, poznam ga kot vrlega junaka, še večja junakinja si pa ti, Rožica!' Ne v Kufstein, ne v smrt, tu je pomilostitev!" je vzkliknil kavalir in visoko dvignil listino s pečatom. "Maria Theresia regina! Ne v Kufstein ne v smrt, temveč pred oltar, potem pa na čelo polka, vam v sramoto in pogubo!"

Kavalir je s plamenečim pogledom ošinil dvorano; nikomur ni niti žilica zatrepetala, sto oči je zijalo vanj, slehernemu je ledenela kri.

"Toda ne," je nadaljeval Janković, "ta hrvaški plemič noče dramiti vaše nevoščljivosti. Odpovedal se je službi. Z družico svojega srca se bo umaknil v tiho zaselje, da goji drevesce, ki ste ga videli nocoj, da goji, dviga in povišuje naš rodni kraj—hrvaško zemljo. Bodite pravični. Bog nas je postavil sem, on nam je dal pravico, da smo svoji. Ne črtimo vas, toda pustite, da lahko ljubimo svoje. Daleč ste pred nami, hočemo hoditi za vami, toda nikdar pod vaše noge. Ne sovražimo vašega rodu, zdravo človeško srce ne pozna mržnje. Vedite, da sta se v tem hudem boju bojevala na naši strani star, pošten Nemec in pošteno ogrsko dekle. Mraz vam je v lica, toda pomirite se, vi, ki niste Hrvatje, in vi, ki ste pozabili da ste Hrvatje. Tukaj smo sami, nihče nas ne sliši in nihče naj ne izve za vaš poraz. Dvignimo roke vsi, ki smo tu, zavežimo se s svečano prisego, da bo vsak do smrti obdržal zase, kar se je zgodilo v tej dvorani. Prisezite!" je dvignil kavalir roko in odločno pogledal po zbrani združbi. Vsi so dvignili roke in vsi so zaklicali: "Prisegamo!" Da pa ne boste mislili, češ da sem pred vami igral komedijo, in da vidite, da imam svojo vojsko, zakličem: Večen boj za naše pravice! Vivat regina! Vivat Croatia! Kdo odgovori mojim besedam?"

Iz kola je stopilo dvajset beračev in malteški vitez. Sneli so krinke in pokazali so se junaški obrazi hrvaških plemičev, tistih, ki so bili prisegli v kurilovskem gozdu. Vsi so vzkliknili kot en glas:

"Vivat regina! Vivat Croatia!"

Oglasil se je baron Malenić:

(Dalje prihodnjič)

Kako je bil ohranjen novomeški most

Bilo je 8. maja 1945, približno ob 11. uri dopoldne, ko so bili vsi meščani po zakloniščih. Zahotelo se mi je iti pogledat v Kandijo, pa sem se ojunačil in odšel na ulice, čeprav so ves čas krožila nad mestom nemška letala. Pred mostom pri hiši tov. Kobeta in pri bivši Grilčevi stavbi sem zagledal četo nemških kolesarjev, ki so imeli minometalce in mitraljeze obrnjene proti Kandiji. Na sredi mostu so imeli dva zaboja ekrazita za razstrelitev mostu, izza mostu—za Kobetovo hišo—pa je bila napeljana žica. Ko sem to opazil, sem zaslutil veliko nevarnost za naš most. Vrnil sem se v mesto in začel iskati ljudi, ki bi šli v deputaciji na nemško komando, ki je bila v Kastelčevi hiši na Ljubljanski cesti.

Prvega sem zagledal Avgusta Golio. Prosil sem ga, da bi šel v deputacijo, ki bi šla prositi Nemce, naj mostu ne vržejo v zrak. Odklonil je in dejal, da to ni tako lahko, da nas lahko vse postrelijo. Obrnil sem se od njega in zagledal sodnika Staneta Švajgerja, ki je sedaj v Brežicah, in ga prav tako nagovoril, naj pomaga preprečiti razstrelitev mostu. Tovariš Švajger se ni dal preveč prositi; videl je, da gre zares. Mimo sta prišla še tovariš Vahtar in Ljubo Ferlič. Svetovala sta, naj gremo še po odvetnika Bučarja, ker sta slišala, da je bil sinoči na nekem sestanku predlagan za župana. Šli smo k odvetniku Bučarju in ga srečali ravno ko je šel z dr. Furlonom po stopnicah Furlanove hiše. Razložili smo jima, da hočejo Nemci most razstreliti in da bi bilo dobro Nemce preprositi, naj tega ne store. Iz Kastelčeve hiše, kjer je bila komanda mesta, je prišel nemški stotnik; tega smo prosili, da naj nam most pustijo in naj ga ne razstrele. Odgovoril nam je, da je že dal nalog in da bo šel most točno ob 12. uri v zrak. Pogledal je na uro in videl, da manjka do tega časa samo še 10 minut. Poslal je svojega kurinja na most z naročilom, naj Nemci počakajo toliko časa, dokler ne pride sam tja.

Vsi smo šli na most k Nemcem, ki so se že pripravljali k razstrelitvi, ker so se bali, da partizani ne bi prehitro prodirali za njimi in domobranci. Že pred mostom nas je dohitel dr. Ivanetić in se nam pridružil. Ko smo prišli na most, je nemški stotnik rekel ostalim Nemcem, da mostu ne bodo pognali v zrak. Ostali nemški oficirji na mostu so se začeli jeziti in zahtevati, da se most mora razstreliti. Videlo se je, da se boje partizanov in kazni za svoja nasilstva, zato so bili vsi iz sebe, če bi preko mostu nenadoma začeli korakati partizani. Ko so od nas izvedeli, da je že prejšnji večer njihov admiral Donitz položil popolno kapitulacijo pred zaveznike, so se omehčali. Eden izmed podoficirjev—Nemcev je odšel na sredo mostu in brez povelja vrgel zaboj ekrazita v Krko. Nemški oficirji so kričali na njega, naj počaka, da pogajanj še ni konec. Nato so se oficirji obrnili k naši deputaciji in rekli, da bodo most pustili, če jim zajamčimo, da partizani ne bodo napadli Novega mesta do 17. ure. Mi smo jim obljubili to pod pogojem, da nas pustijo k partizanom na pogajanja.

Res so Nemci v to privolili in odšli smo preko mostu v Kandijo, kjer smo se srečali z največjimi domačimi izdajalci in krvoloki: Zelingerjem, Einšpilerjem in Mavcem. Ustavili so nas in vprašali, kam gremo. Ko smo jim povedali, so nekaj časa premišljevali, kaj bi naredili z nami, končno pa je eden izmed njih rekel: "Pojdite ali gorje vam, če se našim družinam kaj zgodi! Ne čakajte nas, ko se vrnemo nazaj!"

Šli smo do Žabje vasi. Tu smo vprašali otroke, kje so partizani, povedali so nam, da so v Žabji vasi, še več pa jih je v Gotni vasi. Podali smo se v Gotno vas, kjer je bila pri Zurčevi hiši partizanska žična ograja. Na eni strani je stražil prehod domobranec, na drugi strani pa trije partizani. Domobranec nas je ustavil in vprašal, kam gremo. Nekaj časa je premišljeval, če bi nas pustil k partizanom na ono stran ograje ali ne. Partizani so se smejali, eden izmed naše družbe—ne vem več kdo—pa je domobranca odrinil in že smo bili na partizanski strani.

Prišli smo v Gotno vas pod Štangelnov kozolec. Tam je bila Zemljakova četa—komanda Novega mesta. Razložili smo, zakaj smo prišli in da je treba most ohraniti. Kapetan Zemljak nas je povabil v Mejačevo hišo, da se pogovorimo. Ko smo še enkrat povedali, kako kaže stvar z mostom, so se podali partizani sami na posvet, kmalu nato pa nam izročili listič, da bodo čakali samo do 16., ne pa do 17. ure.

Pogajanje s partizani je bilo končano—dogovor sklenjen. Listič smo izročili kolesarju Liparju, da bi ga odnesel na most Nemcem, a teh tam ni več dobil, ker so že odšli proti Št. Petru in naprej v Krško. Deputacija se je nato vrnila v mesto in pogledala, če Nemci niso morda kje minirali ceste.

Popoldne—ura še ni bila tri—smo pogledali čez most in videli, da v Kandiji že čakajo partizani. Tik pred tretjo uro pa so partizani s harmoniko na čelu vkorakali v mesto—svoboda je bila spet tu.

Od 17. do 18. ure so prihajale v mesto črnogorske brigade, v katerih je bilo več tisoč borcev. Zgodaj zjutraj pa so se brigade podale skozi Št. Peter v smeri Krškega za Nemci.

To je bil zgodovinski dan, ko je bil ohranjen novomeški most. Če bi bil razstreljen, bi pri tem eksplozija prav gotovo podrla marsikatero hišo, promet čez Krko pa bi bil za dalj časa ustavljen.

Ivan Pavlin
("Dolenjski list")

V blag spomin

ob četrti obletnici odkar je umrla nadvse ljubljena mama, stara mama in sestra

Rose Sintič

Svoje mile oči je zatisnila za vedno dne 23. marca 1950.

Umrla si nam, zlata mama,
vedno lepa, spoštovana,
in v črni zemlji pokopana,
nisi ne ostala sama.

Na Tvoj grob bomo položili
rudečih vrtnic šopek lep,
naj bo dokaz ljubezni naše,
da nam spomin je na Te svet.

Žalujoči ostali:

MRS. ROSE SCHEID, MARTIN,
MRS. ANGELA JASINSKI,
FRANK in ANTHONY, otroci
JOHN PEČJAK, brat v Greensboro, Pa.
redovnica MARY NOTBURGA, sestra v stari domovini

Cleveland, O., dne 23. marca 1954.

CHICAGO, ILL.
FOR BEST
RESULTS IN
ADVERTISING
CALL
DEarborn 2-3179

DOMESTIC COUPLE

COUPLE — Thoroughly experienced in housekeeping—Woman must be good cook. Man serve, drive, heavy housework. Top salary. References required.
WHitehall 3-2622

REAL ESTATE FOR SALE

ARLINGTON HEIGHTS — Lot 100x289. 2 bedrooms expandable. Full basement; automatic oil heat; metal cabinet and kitchen. Garage and breezeway. Price $17,500.
CLearbrook 3-2692

WANTED TO RENT

14 YEARS at present address — Middle aged couple, no children, no pets; desire 3-4 room unfurnished apartment. Prefer So. Shore.
DOrchester 3-8741

RESPONSIBLE Couple, 2 little children, need 5-6 room unfurnished heated apartment. N. or N.W. Moderate rental.
DIckens 2-6483

EXECUTIVE, wife, 2 children. Transferred. Need 2 or 3 bedroom apartment or house. North or northwest. $125.
SUperior 7-6200, ext. 3481, Mr. Schlosser

BUSINESS OPPORTUNITY

AUTO PAINT AND BODY SHOP SUPPLIES — Established 1945. Owner retiring. Gross approximately $70,000 year. Price per inventory.
3839 W. Chicago, NEvada 8-1769

ZAVAROVALNINO
proti
ognju, tatvini, avtomobilskim
nesrečam, itd.
preskrbi
Janko N. Rogelj
19461 SO. LAKE SHORE BLVD.
Pokličite:
IVanhoe 1-9382

V vsaki slovenski družini, ki se zanima za napredek in razvoj Slovencev, bi morala dohajati

Enakopravnost

Zanimivo in podučno čtivo priljubljene povesti

NURSING...
the opportunity that knocks twice!

Professional Nursing Student — Practical Nursing Student

...both are part of a modern HOSPITAL TEAM

MODERN NURSING has many aspects, each with slightly different requirements, different functions. But the emotional rewards of Nursing are the same for all—the satisfaction of being needed, of helping the young to grow strong, the sick to grow healthy, the well to stay well. If you're between 18 and 55, there's a place in Nursing for YOU.

FROM 18 TO 35 *ENROLL as a Professional Nursing Student*, if you are a high school graduate. The fine professional education you receive will lead to a stimulating, emotionally rewarding career—an assured income—opportunity for advancement. Even after you marry, you may continue in Nursing or resume your career at any time.

UNDER 55 *ENROLL as a Practical Nursing Student*, if you are an elementary school graduate (or have two years of high school, if under 25). In 12 to 18 months you will be prepared for a new, lifetime career that can keep you independent. You may work with professional nurses and doctors in a hospital, a health agency, or care for private patients.

Learn to take care of others and you'll always take care of yourself

For information about Collegiate or Hospital Schools of Professional Nursing, or approved Schools of Practical Nursing, write: Nursing Careers, c/o Local Postmaster—or inquire at your local hospital.

Like other American business firms we believe that business has a responsibility to contribute to the public welfare. This advertisement is therefore sponsored by

ENAKOPRAVNOST